

КІПР, Республіка Кіпр (грец. — *Κύπρος, Κυπριακή Δημοκρατία*, турец. — *Kıbrıs, Kıbrıs Cumhuriyeti*) — держава, розташована на однойменному острові, третьому після Сицилії та Сардинії за величиною площі й населення острові Середземного моря, а також на низці малих островів. Офіційно К. займає 97,26 % однойм. о-ва, 2,74 % — британ. військ. бази Акротірі й Декелія. Площа 9251 км². Насел. 1 138 071 особа (2012): греки-кіпріоти — 77 %, турки-кіпріоти — 18 %, інші — 5 %. Природ. приріст насел. 5,7 % (при рівні фертильності 1,39 дитини на одну жінку). Міське насел. складає понад 70,2 %. Віросповідання: греки-кіпріоти належать до Грец. Православ. Церкви К., турки-кіпріоти сповідують іслам. Держ. мови — грецька, турецька. Столиця — Нікосія (240 тис. осіб, 2009). Найбільші міста (тис. осіб, 2009): Лімассол (154), Ларнака (72), Фамагуста (42). Адм. поділ — 6 округів. Держ. устрій — республіка. Глава держави — президент. Законодав. орган — однопалат. парламент (Палата представників). Грош. одиниця — євро. Член ООН, Співдружності, Ради Європи, ЄС, ГАТТ, МВФ, СОТ, ОБСЄ.

Тер. сучас. К. була заселена в епоху неоліту, у 13 ст. до н. е. захоплена геттами та єгиптянами, згодом — ахейцями і фінікійцями. У 1 ст. до н. е. — 4 ст. К. перебував у складі Рим. імперії, 395–648 і 965–1191 — Візантії. 648–965 — під владою арабів, від 1191 — хрестоносців. 1498–1571 належав Венеціан. Респ., 1571–1878 — Туреччині. Від 1878 — колонія Великої Британії. Від 1960 — незалежна держава. Після спроб приєднати К. до Греції 1974 на о-в висадилися турец. війська й окупували 40 % тер. країни. Після цього о-в фактично поділено на 2 частини: 59,74 % тер. контролюється владою Респ. К., 34,85 % — окупов. Турец. Респ. Пн. К. (визнана як незалежна держава Туреччиною, Абхазією та Нахичеван. РР (Азербайджан)). Буферна зона — «зелена лінія», яка розділяє 2 частини і проходить через столицю — 2,67 % тер. о-ва (контролюється ООН).

Значну частину тер. країни займають горби; центр. рівнину Месаорія оточують гір. пасма Кіренії та Пентадактілоса на Пн. і гір. масив Троодос (найвища точка — г. Олімпос, 1951 м) на Пд. та Зх. Уздовж пд. узбережжя — значні рівнинні області. Клімат помір., середземномор., зі спекот. і сухим літом та дощовою і помірно прохолод. зимою. Середня температура січня бл. +12 °С, серпня — +28 °С. Середньорічна кількість опадів 600–1300 мм. Постій. річок немає. Гол. джерело води для побут. та с.-г. призначення — водосховища (заг. об'єм 330 млн м³), утвор. греблями (107); розробляються проекти з опріснення мор. води. У перед-

гір'ях та на рівнинах (до вис. 500 м) переважають вічнозелені чагарники (маквіс, фригана). Ліси (бл. 20 % тер.) збереглися переважно в горах. Зростають дуб, кипарис, алеппська сосна, гігант. кактуси. Трапляються гаї лимон. та апельсин. дерев. Водяться дикі барани (муфлони), лисиці, зайці, ящірки, змії, черепахи, жаби, понад 330 видів птахів, побл. узбережжя — бл. 600 видів риб.

ВВП становить 23,166 млрд дол. США (2010), у розрахунку на одну особу — 28 782 дол. США. Основу економіки К. формує сфера послуг (80,5 % ВВП). Розвинені банків. діяльність, туризм (найбільші курорти: Ларнака, Пафос, Лімассол, Агія-Напа, Протарас, Фамагуста, Кірінія). С. госп-во спеціалізується на вирощуванні фруктів (зокрема цитрусових), овочів, розведенні овець, кіз, свиней, великої рогатої худоби, шовківництві. Розвинене рибальство. Діють підприємства харч., легкої, гірн.-добув. (є поклади мідних, заліз., хромових руд) промисловості. Експортує одяг, картоплю, фрукти, вино, мінерал. сировину. Імпортує нафтопродукти, споживчі товари, машини, устаткування. Осн. торг. партнери — країни ЄС (понад 50 %) та Близького Сх. (бл. 20 %). Держава має один із найбільших мор. флотів (3-є м. у світі). Мор. порти: Фамагуста, Лімассол. Серед культур. пам'яток — давнє м. Пафос (4 ст. до н. е.); церкви з розписами на гір. масиві Троодос (Нікосія та Лімассол, 11 ст.); поселення неоліту Хірокітія (7 тис. до н. е.), монастир Ставровуні (4–18 ст.), гробниця і мечеть Хала Султан Текке (7–19 ст.), церква і могила св. Лазаря (9–17 ст.; усі — Ларнака); мечеть Селіма (Нікосія, 13 ст.); руїни фінікій. м. Аматаус (1 тис. до н. е.), венеціан. палац (12 ст.), залишки замку Колоссі (13–15 ст.; усі — Лімассол); руїни давнього м. Саламісса (2 ст. до н. е. — 7 ст.), вежа Отелло (14–15 ст.), місто-«примара» Вароша (1974; усі — Фамагуста); руїни готич. абатства Беллапаїс (12 ст.), Музей корабел. аварій (обидва — Кірінія). Серед ВНЗів — Кіпр. університет, Відкритий університет К., Кіпр. технол. університет, Європ. університет К., Кіпр. університет ім. Фредеріка, Університет Нікосії.

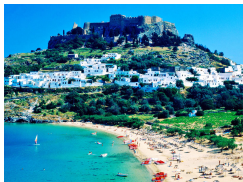
Дипломат. відносини з Україною встановлено 19 лютого 1992. К. виявляє значний інтерес до розвитку відносин з Україною, зокрема в екон. галузі. Постійно зростає двостороння торгівля товарами й послугами між країнами. 2011 інвестиції К. в економіку України склали 24,9 % від заг. обсягу іноз. інвестицій (1-е м.), інвестиції України до К. — 92,6 % від заг. обсягу укр. інвестицій в ін. країни. Найвагоміші статті укр. експорту — нафтопродукти та маш.-буд. продукція. Понад 25 % експорт. поставок припадає на металопродукцію. 2/3 кіпр. імпорту складають нафтопродукти. Нині в Україні діють

понад 3 тис. підприємств за участі кіпр. капіталу. 2006 створ. Кіпр.-укр. бізнес-асоц. при Торг.-пром. палаті К. Встановлено побратим. відносини між містами і регіонами К. та України. Укр. діаспора у країні нечислен-

на, зосереджена на Пд. Відсутні організов. осередки укр. громад, громад. центрів чи організацій. Єдине джерело популяризації укр. культури — дит. школа мистецтв у м. Ларнака.

В. К. Кіптенко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кіпр, Республіка Кіпр / В. К. Кіптенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6974>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).